

# КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО

Затверджено навчально- методичною радою за спеціальністю 227 – Фізична терапія, ерготерапія протокол № 1 від 30 серпня 2020 р.

Затверджено на засіданні кафедри здоров'я людини та фізичної культури протокол № 1 від 30 серпня 2020 р.

## СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Основи догляду за хворими та інвалідами»

Назва курсу	Фізична реабілітація
Освітній ступінь	Бакалавр
Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність	227 «Фізична терапія, ерготерапія»
Освітньо-кваліфікаційна програма	227 «Фізична терапія, ерготерапія»
Рік підготовки	IV
Семестр	VII
Компонент освітньої програми	Нормативна
Дні занять	Згідно розкладу
Консультації	Четвер 12.00-13.00
Мова викладання	Українська

Керівник курсу: доцент Антонова Олена Іванівна

Контактні дані: [antonovaei@ukr.net](mailto:antonovaei@ukr.net)

### Опис дисципліни

Навчальна дисципліна «Основи догляду за хворими та інвалідами» призначена для підготовки бакалаврів. Курс «Основи догляду за хворими та інвалідами» має важливе значення в системі навчання бакалаврів, оскільки ця дисципліна дає практичні навички щодо допомоги хворим та інвалідам при різноманітних захворюваннях, надати основні дані при спостереженні за травною, дихальною, серцево-судинної, сечовивідної системами організму.

Студентам пропонується загальне ознайомлення із особливостями спостереження і догляду за пацієнтами в гарячці, з порушеннями функції органів дихання, кровообігу, травлення, сечової системи.

Мета: навчити спеціаліста з фізичної терапії, ерготерапії мати знання та практичні навички щодо допомоги хворим та інвалідам при різноманітних

захворюваннях, надати основні дані при спостереженні за травною, дихальною, серцево-судинної, сечовивідної системами організму.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи догляду за хворими та інвалідами» є сформулювати знання щодо техніки виконання медичних маніпуляцій; техніки виконання найпростіших фізіотерапевтичних процедур; особливості підготовки хворих до ендоскопічного, ультразвукового, рентгенологічного дослідження; щодо правил забору біологічного матеріалу для лабораторного дослідження.

Засвоєння курсу «Основи догляду за хворими та інвалідами» повинно також базуватися на знаннях, які одержані студентами з анатомії, фізіології, а також прикладних предметів, які викладаються для студентів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія».

### 1. Опис навчальної дисципліни

Теми	Результати навчання	Завдання
<p><b>Змістовий модуль 1.</b>  <b>Загальні основи догляду за хворими та інвалідами</b>            Тема 1. Догляд за хворими та інвалідами – найважливіший лікувальний фактор. Надання першої (долікарської) допомоги.</p>	<p>Транспортування хворих. Транспортабельні і нетранспортабельні хворі. Правила перенесення хворих на ношах. Правила перекидання хворого з кушетки на ноші або каталку. Правила перекидання хворого з нош (каталки) у ліжко. Особливості транспортування хворих при різних захворюваннях внутрішніх органів.</p>	<p>Індивідуальне практичне завдання</p>
<p>Тема 2. Особиста гігієна хворих.</p>	<p>Догляд за шкірою в тяжкохворих. Причини виникнення пролежнів. Ознаки пролежнів. Профілактика пролежнів. Догляд за ротовою порожниною. Обробка ротової порожнини при стоматиті.            Догляд за очима. Показання до обробки очей. Послідовність дій під час виконання процедур.            Догляд за вухами. Туалет слухових проходів тяжкохворого при гноєчечі або виділенні крові.            Догляд за волоссям. Санітарна обробка хворих із педикульозом.            Використання підкладних суден і сечоприймачів.</p>	<p>Індивідуальне практичне завдання</p>

<p>Тема 3. Спостереження за хворими. Терморегуляція, вимірювання температури тіла. Діагностичне значення вимірювання температури тіла та інших показників.</p>	<p>Терморегуляція, вимірювання температури тіла. Діагностичне значення вимірювання температури тіла. Лихоманка, види лихоманок. Догляд за хворими з гарячкою. Ступені підвищення температури тіла. Типи гарячок залежно від денних коливань температури. Стадії гарячки.</p>	<p>Індивідуальне практичне завдання</p>
<p>Тема 4. Спостереження і догляд за хворими із захворюванням органів дихання.</p>	<p>Призначення внутрішньо шкірних ін'єкцій. Виконання внутрішньо-шкірної ін'єкції.</p> <p>Перевага підшкірного введення ліків. Протипоказання до підшкірних ін'єкцій. Ділянки тіла, які частіше використовують для ін'єкцій. Підшкірне введення олійних розчинів.</p> <p>Перевага внутрішньо-м'язового введення ліків. Визначення верхньо-зовнішнього квадранта сідниці. Методика внутрішньо-м'язової ін'єкції.</p> <p>Введення антибіотиків. Виконання скарифікаційної та внутрішньо-шкірної діагностичної проби на індивідуальну чутливість організму до антибіотика. Розведення антибіотиків для внутрішньо-м'язового введення.</p> <p>Перевага внутрішньо-венних ін'єкцій. Венопункція та введення ліків у вену. Усунення можливих утруднень при внутрішньо-венних ін'єкціях.</p> <p>Заповнення системи одноразового використання інфузійним розчином.</p>	<p>Індивідуальне практичне завдання</p>
<p>Тема 5. Спостереження і догляд за хворими із захворюванням органів дихання.</p>	<p>Спостереження за диханням. Грудний, черевний, змішаний типи дихання. Частота дихання. Підрахування числа дихальних рухів. Порушення ритму дихальних рухів. Дихання Грокка. Дихання Біотта. Дихання Чейна-Стокса. Догляд за хворими при задишці, задусі.</p>	<p>Індивідуальне практичне завдання</p>

<p>Тема 6. Спостереження і догляд за хворими із захворюванням серцево-судинної системи.</p>	<p>Вимірювання артеріального тиску. Пульсовий тиск. Методика вимірювання артеріального тиску. Гіпертонія. Гіпотонія.</p> <p>Перша допомога при гострій серцевій недостатності.</p> <p>Головний біль. Гіпертонічний криз. Перша допомога при гіпертонічному кризі. Серцева астма. Перша допомога при серцевій астмі.</p> <p>Гостра судинна недостатність. Зомління. Причини зомління. Симптоми зомління. Перша допомога при зомлінні.</p> <p>Колапс. Причини колапсу. Симптоми колапсу. Перша допомога при колапсі.</p>	<p>Індивідуальне практичне завдання</p>
<p>Тема 7. Спостереження і догляд за хворими з порушенням системи травлення.</p>	<p>Основні ознаки захворювань травного каналу. Біль у животі. Причини і характер болі. Гостра шлунково-кишкова кровотеча. Причини гострої шлунково-кишкової кровотечі. Два періоди шлунково-кишкової кровотечі. Долікарняна допомога. Особливості догляду за хворими із захворюванням кишківника. Гострий живіт. Невідкладна допомога.</p>	<p>Індивідуальне практичне завдання</p>
<p>Тема 8. Спостереження і догляд за хворими з порушенням системи сечовиділення.</p>	<p>Збирання сечі для лабораторних досліджень. Визначення функції нирок (проба за Земницьким). Ниркова коліка. Невідкладна допомога при нирковій коліці.</p> <p>Спостереження та догляд за хворими з нетриманням сечі. Заходи в разі нетримання сечі.</p> <p>Спостереження та догляд за хворими із затриманням сечовиділення. Заходи в разі затримання сечі.</p>	<p>Індивідуальне практичне завдання</p>
<p>Тема 9. Догляд за хворими при блюванні та порушенні фізіологічних відправлень.</p>	<p>Промивання шлунку. Показання та протипоказання до промивання шлунку. Послідовність дій під час виконання процедур і підготовка хворого. Введення зонда</p>	<p>Індивідуальне практичне завдання</p>

	хворому, який перебуває у свідомому стані. Введення зонда хворому, який перебуває в непритомному стані. Промивання шлунку за допомогою лійки. Промивання шлунку за допомогою шприца Жане. Промивання шлунку беззондовим методом.	
Тема 10. Термінальний стан. Принципи і методи реанімації.	Термінальний стан. Принципи і методи реанімації. Догляд за важкохворими та вмираючими. Термінальний стан. Процес умирання та його періоди. Клінічна смерть. Реанімація. Основні задачі реанімації.	Індивідуальне практичне завдання

**Навчальна дисципліна має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів:**

**Загальні компетентності:**

ЗК 02. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 04. Здатність працювати в команді.

**Фахові компетентності:**

ФК 03. Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії, ерготерапії.

ФК 05. Здатність провадити безпечно для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця практичну діяльність з фізичної терапії, ерготерапії у травматології та ортопедії, неврології та нейрохірургії, кардіології та пульмонології, а також інших областях медицини.

ФК 06. Здатність виконувати базові компоненти обстеження у фізичній терапії та/або ерготерапії: спостереження, опитування, вимірювання та тестування, документувати їх результати.

ФК 10. Здатність проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами та документувати отримані результати.

ФК 12. Здатність надавати долікарську допомогу під час виникнення невідкладних станів.

ФК 13. Здатність навчати пацієнта/опікунів самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, травм, ускладнень та неповносправності, здоровому способу життя.

**Програмні результати навчання:**

ПРН 04. Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії.

ПРН 05. Надавати долікарську допомогу при невідкладних станах та патологічних процесах в організмі; вибирати оптимальні методи та засоби збереження життя.

ПРН 06. Застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі, трактувати отриману інформацію.

ПРН 08. Діяти згідно з нормативно-правовими вимогами та нормами професійної етики.

ПРН 14. Безпечно та ефективно використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні технічні засоби реабілітації для пересування та самообслуговування.

### **Формування програмних компетентностей**

знати :

- історію розвитку і становлення загального догляду за пацієнтами;
- визначення санітарно-протиепідемічного режиму, його мета, завдання, засоби забезпечення;
- поняття про внутрішню лікарняну інфекцію, інфекційну безпеку, інфекційний контроль;
- види і методи дезінфекції і стерилізації, їх характеристику;
- основні принципи лікувального харчування;
- особливості спостереження і догляду за пацієнтами в гарячці, з порушеннями функції органів дихання, кровообігу, травлення, сечової системи;
- основні методи лабораторних досліджень, їх принципи, підготовку пацієнтів до лабораторних досліджень;
- характеристику рентгенологічних і ендоскопічних методів дослідження, роль фельдшера в них, підготовку пацієнтів до обстеження;
- основні форми медичної документації;
- основи медичної етики і деонтології;

вміти :

- проводити санітарну обробку пацієнта;
- готувати дезінфікуючі розчини, користуватись ними;
- стерилізувати медичні інструменти;
- виписувати порційну вимогу та складати добове меню для пацієнта;
- годувати тяжкохворих пацієнтів;
- вимірювати температуру тіла, визначити пульс, артеріальний тиск, добовий діурез і водний баланс;
- проводити штучну вентиляцію легень, непрямий масаж серця;
- ставити газовивідну трубку, клізми;
- проводити катетеризацію і промивання сечового міхура;
- виконувати найпростіші фізіотерапевтичні процедури;
- застосовувати лікарські засоби зовнішнім, ентеральним і парентеральним способами;
- готувати пацієнта до лабораторного та інструментального (рентгенологічного, ендоскопічного) обстеження;

- готувати пацієнта до ультразвукової діагностики (УЗД);
- вести медичну документацію;
- давати рекомендації щодо формування здорового способу життя, загартування, раціонального харчування;
- проводити санітарно-освітню роботу (санітарні бюлетені, бесіди, лекції).

### **Навчальні методи та техніки**

Під час викладання курсу будуть використовуватися лекції, розповіді, пояснення, дискусія, практико-орієнтоване навчання.

### **Політика оцінювання**

#### **Політика щодо відвідування:**

– за наявності об'єктивних причин (напр.: хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу.

#### **Політика щодо академічної доброчесності:**

– списування під час контрольних робіт і складання заліку та інших контрольних форм перевірки заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів);

– мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час підготовки практичних завдань в процесі заняття.

#### **Умови допуску до підсумкового контролю:**

- відвідування (або відпрацювання) усіх занять;
- наявність конспекту лекції чи самопідготовки;
- активна участь у практичних заняттях (відповіді на запитання, доповнення);
- вчасне виконання домашніх завдань з самостійної роботи;
- складання підсумкових завдань за змістовним модулем.

#### **Умови щодо дедлайнів та перескладання:**

– роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів);

– перескладання модулів відбувається із дозволу відділу аспірантури за наявності поважних причин (напр.: участь у змаганнях, конференціях тощо) і оцінюється без зниження оцінки.

### **Оцінювання**

Модульно-рейтингова система оцінки знань передбачає 100 бальну шкалу, тобто 100 балів – це максимальна кількість балів, які студент може отримати за академічну успішність в процесі вивчення предмету за вищевказаний об'єм кредиту. Оцінка знань студента за семестр враховує оцінки, отримані за всі види проведених занять, за поточне і модульне тестування (наприклад, за

виконання практичних, лабораторних занять, і так далі) з урахуванням вагових коефіцієнтів. Опитування (відповідь чи доповнення) – 0-5 балів.

Поточне тестування, самостійна та індивідуальна робота							Сума
Змістовий модуль №1						ІНДЗ	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6		
10	10	10	10	10	10	28	12

### Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

### Рекомендована література

#### Основна:

1. Інфекційний контроль у медичних закладах: навч. посіб. / За заг. керівництвом І. Я. Губенко. Черкаси, 2007. 44 с.
2. Касевич Н. М. Основи медсестринства в модулях: навч. посіб. К.: Медицина, 2009. 150 с.
3. Касевич Н. М. Загальний догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: підручник. К.: Медицина, 2008. 424 с.
4. Касевич Н. М. Практикум із сестринської справи: навч. посіб. К.: Здоров'я, 2005. 464 с.
5. Ковальова О. М. Догляд за хворими: підручник. К.: ВСВ «Медицина», 2010. 487 с.



6. Лісовий В. М., Основи медсестринства: підручник. К.: ВСВ «Медицина», 2010. 560 с.
7. Медсестринський догляд за пацієнтом: Стандарти медсестринських процедур, маніпуляцій та планів догляду і навчання: навч. посіб. / І. Я. Губенко, О. Т. Шевченко, Л. П. Бразалій, В. Г. Апшай. К.: Медицина, 2008. 304 с.
8. Савка Л. С. Догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: навч. посіб. К.: Медицина, 2009. 480 с.

#### **Додаткова**

9. Соколова Н. Новый справочник медицинской сестры. Ростов/Д: Феникс, 2001.
10. Левченко В. А., Внутрішні хвороби. Львів: Світ, 1994. 236 с.
11. Нетяженко В. З. Загальний та спеціальний догляд за хворими. К.: Здоров'я, 1993. 176 с.